

Cumpăna lumii noastre

Valentin Naumescu, *Cumpăna. Lumea la răscrucea marilor schimbări*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2025, 658 p.



Începutul anului 2025 a marcat o apariție editorială foarte importantă atât pentru specialiștii în științe politice, cât și pentru nespecialiștii interesați de înțelegerea proceselor politice internaționale ce se produc sub ochii noștri. Este vorba de masiva lucrare *Cumpăna. Lumea la răscrucea marilor schimbări* a specialistului în relații internaționale Valentin Naumescu. Volumul reunește texte pe care autorul le-a publicat în ultimii cinci ani atât în reviste de specialitate cât și pe platforme media prestigioase.

Autorul și-a ordonat producțiile pe trei paliere: ordinea globală, perspectivele Uniunii Europene și situația României în aceste contexte. Dar, ordinea în care sunt așezate acestea este inversă decât cea în care au apărut inițial, cititorul fiind invitat să pornească de la evenimentele cele mai recente pentru a fi condus apoi în amonte, spre cele ce le-au precedat, având astfel posibilitatea de a identifica anumite cauzalități și discontinuități precum și gradul de precizie al evaluării lor de către autor.

Observăm că, la nivel global, se produce o încercare de răsturnare a ordinii bazate pe preeminența Occidentului, cincinalul 2020-2024 fiind unul al contestării și revizionismului venite dinspre „axa dictaturilor orientale” (China-Rusia-Iran-Coreea de Nord); în aceste condiții, UE are nevoie de reforme structurale; pe acest fond, România este supusă atacurilor războiului hibrid pe care Rusia îl duce cu statele occidentale, ascensiunea partidelor extremiste fiind unul dintre fenomenele ce a dominat viața politică românească din ultimi doi ani. În opinia autorului, „schimbarea politică, socială, ideologică, economică, militară, tehnologică și culturală (în sensul cel mai larg posibil al termenului de cultură) a început o dată cu pandemia de Covid-19, în primele luni ale lui 2020, amplificându-se după invazia Rusiei în Ucraina, în februarie 2022” (p. 26).

Trecând peste scepticismul cu privire la capacitatea Occidentului de a depăși criza și peste judecățile ce anunță o catastrofă globală, Valentin Naumescu propune ca termen al diagnozei „cumpăna”, care „nu este un verdict în sine, negativ sau pozitiv. Nu ne spune ce se va întâmpla. Nu este nicidecum un prezent roz și relaxat, e adevărat, dar nu este nici o catastrofă împlinită. Finalul depinde de multe variabile. Pot apărea pierderi irepetabile, după cum nu excludem să urmeze inclusiv finaluri fericite, pe anumite paliere de analiză” (p. 33). Termenul

este, în fond, unul al prudenței epistemologice și al rezistenței metodologice la tentația predicțiilor.

În concepția autorului, în prezent există cinci „provocări paradigmatică” care acționează simultan: 1. războiul lui Putin, cu atacul hibrid asupra Occidentului; 2. Era Trump, cu *Make America Great Again*, ce înseamnă și retragerea SUA din poziția de jucător global și apropierea Trump-Putin; 3. ascensiunea Chinei, cu revizionismul față de actuala ordinea mondială și cu apariție „axei dictaturilor orientale”; 4. deficitul educațional și impasul democrației liberale, cu populism și cu pierderea memoriei istorice; 5. tehnologia, mediul și resursele strategice, cu schimbările rapide în aceste trei dimensiuni (pp. 33-37). După cum ne spune și autorul, identificarea acestor provocări este un demers teoretic, ele acționând simultan.

Analiza unui fapt politic de la oricare dintre cele trei niveluri pe care le are în vedere autorul (global, european și național) nu poate cădea în afara acestor cinci provocări. Nu poți vorbi de situația din România fără să ții seama de reșezarea strategică globală, de situația UE (bogată și dezarmată) și de încălcarea principiilor dreptului internațional de către regimurile autoritate.

Lumea noastră se află într-un moment de „răscruce”, de „criză”, de „regresie”, de „resetare” au spus-o mulți, de la politicieni la politologi, sau de „cumpănă”, o spune Valentin Naumescu. Deși în fiecare generație au existat persoane care au susținut că lumea e în criză, lucru ce nu a fost mereu adevărat, de această dată cei ce vorbesc despre criză au dreptate, fiindcă aceasta este sub ochii noștri și-n viața noastră. Cine-și putea închipui, cu 15 ani în urmă, că în Europa va mai izbucni un nou război de o asemenea amploare, cine își închipuia că Președintele SUA va cauționa încălcarea principiilor de drept internațional, deschizând ușa dreptului forței, după ce SUA a fost fanionul luptei pentru impunerea forței dreptului?

Cine dorește să rememoreze cel puțin momentele crizei, începând cu anul 2020, are ocazia să o facă parcurgând acest volum. Și îi garantez că nu va fi o simplă rememorare, ci un pas spre înțelegerea lor, pentru că autorul pune la lucru instrumentarul teoretic și metodologic al științelor politice în analiza celor mai importante momente din această perioadă.

Deși lucrarea este voluminoasă, fapt ce ar putea inhiba la o primă vedere un cititor obișnuit din ce în ce mai mult cu texte scurte specifice practicii de pe *social media*, ea se poate parcurge fără eforturi prea mari, pentru că talentul autorului a făcut posibil ca lucruri complexe să fie exprimate într-un limbaj accesibil și pentru cei nefamiliarizați cu jargonul specific relațiilor internaționale și, în general, științelor politice. De aceea, în pofida dimensiunilor sale, *Cumpăna...* este o lucrarea ce poate fi parcursă integral până când, sperăm, lumea noastră va ieși din cumpănă.

Sorin BOCANCEA